

Volg de zon, want die blijft schijnen
Pakket hulpmiddelen voor pv-installateurs

8

'Tijd voor lasten-verlichting'
Commissie Markt & Kwaliteit stroopt de mouwen op

9

CRT moet DigiD van de branche worden
Centraal Register Techniek telt 90.000 vakmensen

13

Doekle Terpstra,
voormalig voorzitter
Techniek Nederland

“We zijn de sector van de oplossingen; zichtbaar en invloedrijk”

Foto: Eric de Vries

Doekle Terpstra, die bij zijn afscheid tot erelid werd benoemd, zwaaide in juni af als voorzitter van Techniek Nederland. 8,5 jaar na zijn aantreden staat de technieksector stevig op de kaart en is in veel opzichten volwassen. Bij zijn vertrek reageert Terpstra op acht stellingen en wapenfeiten.

1. De maatschappelijke positie van de technieksector is versterkt

We hebben de zichtbaarheid op al onze thema's en technische vakgebieden kunnen versterken. We zijn op dit moment een van de meest zichtbare en invloedrijke branches van

Nederland. Overheid en burgers zien de techniek nu als onmisbaar voor de maatschappelijke uitdagingen waarmee we te maken hebben. Als de sector van de oplossingen. Of dat nu gaat om de energietransitie, verduurzaming, innovatie in de zorg, mobiliteit, infrastructuur of reparatie. Daar kan mijn opvolger Mark Harbers op verder bouwen. Want het gebouw is natuurlijk niet af. We zijn de puberteit voorbij, maar zijn nog niet in alle opzichten volwassen. Reparatie, circulariteit, de watertransitie, AI en Europa; dat worden grote thema's waar we nog verder in kunnen ontwikkelen.

2. Het Klimaatakkoord kon niet zonder de technieksector tot stand komen

We hebben daar inderdaad een cruciale rol in gespeeld. Op alle thema's zijn we gehoord en zijn onze oplossingen als relevant beoordeeld. Zonnepanelen, warmtepompen,

→ Lees verder op de volgende pagina.

Elektrisch de EV-zone in?

Goed nieuws voor ondernemers. Mede dankzij de inzet van Techniek Nederland zijn de regels rond zero-emissiezones versoepeld. Leden krijgen meer tijd én duidelijkheid voor de overstap naar elektrisch vervoer. Rolf Duindam, adviseur Management en Ondernemerschap bij Techniek Nederland, vertelt hoe hij samen met leden knelpunten aankaartte én resultaat boekte. Daarnaast profiteren leden van gunstige kortingen op elektrische voertuigen.

→ Lees meer op pagina 6.

Generatie Z-bedrijf doet alles digitaal

Twee jonge ondernemers, Dylan de Koster en Steven Vos, bouwen razendsnel aan hun toekomst in de riooltechniek. 'Wij komen uit het digitale tijdperk. Waarom moeilijk doen als het ook makkelijk kan?' zegt Steven. Met slimme digitalisering, AI en een frisse blik groeien ze explosief. Hun bedrijf D&S Riooltechniek combineert vakmanschap met innovatie – en scoort al honderd vijfsterrenrecensies.

→ Lees meer op pagina 11.

Meer leden-voordeel

Het ledenvoordeelprogramma groeit. Recent traden de volgende bedrijven toe: Boels Rental voor de huur van materieel, Recruitment Marketeers voor personeelswerfingscampagnes, Multitube voor elektrisch verstelbare werktafels, Stellantis voor bijna honderd automodellen, Q8 voor tanken met korting en ATVE voor NEN 3140-opleidingen. Het aantal partners waar je korting krijgt staat nu op 23 en in de loop van het jaar zullen er meer volgen...

→ Kijk op pagina 4 voor de recente toevoegingen.

Nieuwe ledenvoordelen:

Nu ook ledenkorting bij Multitube en Stellantis.

4

Vervolg van pagina 1.

isolatie, laadinfra, slimme netten; we zijn overal bij betrokken. Het Klimaatakkoord is voor het versterken van onze positie uiteindelijk heel belangrijk geweest. Het heeft bijgedragen aan nieuwe, blijvende verbindingen en versterkte lobbykracht.

3. Een brancheorganisatie is cruciaal in tijden van crisis

Tijdens corona is een solide fundament gelegd voor de lobbykracht van Techniek Nederland, met het beroemde veiligheidsprotocol Samen Veilig Doorwerken. We waren de eerste branchevereniging die dat voor elkaar had. Dat heeft ons veel credits opgeleverd. Nu we in de netcongestie-crisis zijn beland, zijn we ook weer in de lead, samen met netbeheerders. Op inhoud en met oplossingen, zoals in de provincie

Meer aandacht voor modern werkgeverschap

Utrecht. Dus ja, in tijden van crisis laten we absoluut onze meerwaarde zien. Maar zeker niet alléén bij crises. Toen ik aantrad, zeiden veel grote bedrijven nog: 'wij hebben jullie niet nodig'. Dat is totaal omgeslagen. Ook grote bedrijven zijn nu actief betrokken binnen de vereniging en ik hoor nooit meer: 'we kunnen het wel zonder jullie'.

4. Innovatiekracht is de belangrijkste reden voor de groei van de sector

De branche vernieuwt enorm. Vooral als het gaat om werk- en samenwerkingsprocessen. We digitaliseren, passen AI toe, gaan aan de slag met robotisering en prefab en werken samen in Digital Twins. Bedrijven kijken nu ook veel meer naar de markt en wat die van hen vraagt. Dat zijn allemaal goede, innovatieve ontwikkelingen die de branche versterken en groei versnellen.

5. Verduurzamen kan alleen als de technici het voortouw krijgen

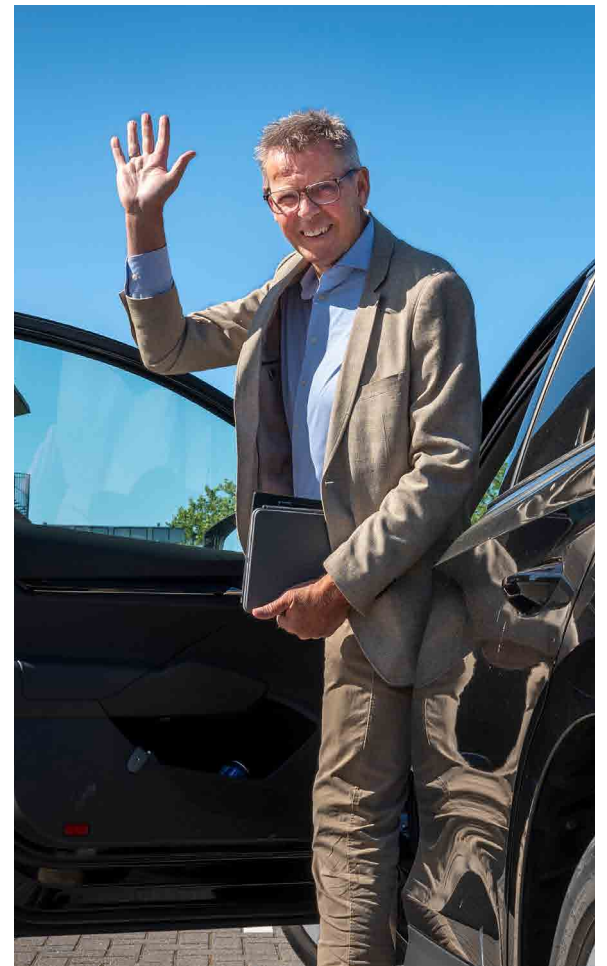
Ik heb moeite met het woord voortouw. We moeten korte metten maken met het klassieke hiërarchische denken van boven naar beneden. We zijn onderdeel van een keten met wederzijdse afhankelijkheid. We werken gelukkig steeds meer vanuit een ketenaanpak, in bouwteams. Ik zou eerder zeggen: zonder onze technici, adviseurs en monteurs is er geen verduurzaming. Daar zijn beleidsmakers en ketenpartijen nu meer dan ooit van doordrongen.

6. Campagnes om het arbeidstekort in de sector op te lossen blijven nodig

We hebben met campagnes een heel nieuw imago van de branche bereikt. Dat vertaalt zich echter nog niet in instroom in het reguliere onderwijs. Wel is de zij-instroom flink toegenomen. We moeten dus zeker doorgaan met campagnes. Maar ook met de verdere ontwikkeling van ons eigen onderwijsaanbod. Er is geen branche die zo'n sterk onderwijsaanbod heeft als wij. Met het Vakpaspoort maken we technisch vakmanschap bovendien inzichtelijk voor iedereen. Dat is echt iets om trots op te zijn. Verder is het belangrijk om de achterdeur dicht te houden, want de uitstroom is te groot. Dat betekent: meer aandacht voor modern werkgeverschap. De moderne werknemer stelt eisen waar de gemiddelde installateur nog niet of nauwelijks aan kan voldoen.

7. Digitalisering gaat de sector voorgoed veranderen

We ontwerpen digitaal, analyseren data, maken Digital Twins, energiemanagementsystemen en gebouwbeheersystemen. Ook hier staan we in de voorhoede van de ontwikkeling. Daar mogen we best trots op zijn. Vorig jaar zijn we gestart met het Bestuursakkoord Digitale Gebouwde Omgeving. Inmiddels hebben 39 toonaangevende partijen zich daaraan verbonden. Samen gaan we zorgen voor betrouwbare data-uitwisseling om digitalisering naar een hoger plan te brengen. We moeten ook wel. Partijen als het Rijksvastgoedbedrijf gaan digitalisering eisen in contracten. En het is een manier om het arbeidstekort te lijf te gaan.

8. Herwaardering voor het vakmanschap biedt hoop voor de toekomst

Zeker! Er wordt weer positief over modern technisch vakmanschap gesproken. Tegelijkertijd hoor je ook klachten over de prijs die vakmensen nu vragen. Ik denk dan: eindelijk gerechtigheid. Ik ben hoopvol en positief: de herwaardering is volop gaande en de relevantie wordt in toenemende mate gevoeld. Vakmanschap moet je natuurlijk wel onderhouden. Omdat wetten en regels veranderen, door innovatie of om hogerop te komen. Een leven lang ontwikkelen is écht een must in onze branche. Die dynamiek is fantastisch.

De opvolger

Mark Harbers volgt Doekle Terpstra op als voorzitter van Techniek Nederland. De ervaren politicus startte op 5 juni in zijn nieuwe functie.

Mark Harbers (56) was tussen 2017 en 2019 staatssecretaris van Justitie en Veiligheid in het derde kabinet-Rutte. Van 2022 tot 2024 was hij minister van Infrastructuur en Waterstaat in het kabinet-Rutte IV. Ook was hij in totaal vijftien jaar lang Tweede Kamerlid voor de VVD. Voordat hij naar Den Haag ging, was Harbers actief in de lokale politiek.

Harbers is trots op zijn benoeming: 'Techniek Nederland behoort tot de belangrijkste ondernemersorganisaties van ons land. Doekle Terpstra heeft de vereniging een herkenbaar gezicht gegeven en een stem waarnaar geluisterd wordt. Daar wil ik op voortbouwen. Ik ga al mijn energie inzetten om de belangen van de leden, zowel installateurs als technisch retailers, optimaal te behartigen.'

Foto: Eric de Vries

Wij werken aan jouw warmtepomp-succes

De vragen over warmtepompen blijven binnenkomen. Bijvoorbeeld of het gebrom van de buitenunit niet leidt tot geluidsoverlast bij de burens. Of je het met een warmtepomp tijdens een strenge winter wel warm genoeg krijgt. In onze FAQ-campagne delen we 23 weken lang de antwoorden op veelgestelde vragen. Profiteer van deze praktijkinzichten en haal het maximale uit deze markt.

Er heerst nog veel onduidelijkheid over warmtepompen. Dat werpt drempels op in de groeiemarkt van deze duurzame techniek. Techniek Nederland vroeg lidbedrijven welke vragen zij regelmatig te horen krijgen. Op elk van die vragen verzamelden we ook de antwoorden. Al deze praktijkinzichten en tips staan sinds kort op tnl.nu/VB-23-inzichten Maar we gaan ze ook actief met je delen in een online campagne, 23 weken lang. Elke week sturen we je een vraag en de bijbehorende praktijkinzichten, de do's en de don'ts. Na 23 weken weet je op elke vraag een passende reactie te geven.

Daarmee helpen we je om klanten over de streep te trekken of juist te behoeden voor een verkeerde keuze. Je profileert jezelf als een deskundig adviseur en helpt je klant vakkundig bij de verduurzaming van de woning. Dat leidt weer tot tevreden klanten. En uiteindelijk is er geen betere reclame voor je bedrijf dan een tevreden klant.

Techniek Nederland doet meer

We doen meer dan alleen deze campagne om je te helpen in de warmtepompmarkt. Op de landingspagina vind je ook het stappenplan 'Van gasketel naar

— Voorbeeld van een social media post uit de reeks van de FAQ-campagne - want slimme vragen verdienen slimme antwoorden.

warmtepompinstallateur' en een handige app voor netbewust installeren. Deze handige tool geeft je voor elke woningsituatie de juiste inzichten en voor- en nadelen. Op energietransitiedoorinstallateurs.nl staan de belangrijkste ontwikkelingen overzichtelijk bij elkaar. En vergeet niet dat we ook trainingen en cursussen bieden op het gebied van warmtepompen.

Weer up-to-date

Het boekje Functieprofielen heeft een update ondergaan. In het vernieuwde boekje staan nieuwe functies beschreven en zijn de opleidingseisen per functie daar waar nodig aangepast. Download het nieuwe boekje en je beschikt weer over een actueel, praktisch naslagwerk met de profielen en salarisindeling van veertig standaardfuncties in de branche.

Meer informatie: tnl.nu/VB-functieprofielen-2025

Nieuwe leden

In de vorige uitgave verwelkomden wij 76 bedrijven als nieuw lid bij onze vereniging. Deze keer staat de teller op 53 collega-bedrijven (peildatum 15 mei)

- Alkmaar
Alteveer GN
Amsterdam
Breda
Breukelen UT
Bunschoten-Spakenburg
Bunschoten-Spakenburg
Cuijk
Deurne
Doetinchem
Dordrecht
Eindhoven
Ekehaar
Giessen
Gorinchem
Haarlem
- De Weert Elektrotechniek
Kuperus Elektrotechniek
Hifi Klubbinnen Hilversum
Bas Elektro
Duurzaam & Duurzaam
Elektrotechnisch Bureau
Van de Mheen
SolEn Solar Engineering

Computerwereld Verdaasdonk
SparkWorkx
Demri Rotating
Handelsonderneming Buytink
Van Beek Installatietechniek
Techniko Materieel
Installatiebedrijf Nuvelstijn
CIAG
Loodgietersbedrijf Waalewijn

- Hardenberg

Hoogwoud
Leek
Leeuwarden
Milheeze
Moergestel
Naaldwijk
Oldenzaal
Oss
Oud-Beijerland
Ouddorp ZH
Panningen
Renswolde
Riethoven
Roden
Roelofarendsveen
Rogge
- Stichting RTC
Installatietechniek
Heussen Installatietechniek
SUN-TAG Nederland
Ewout Muntz Energie Advies
Solar Battery
Van Dijk Rioleringswerken
De Goeij Loodgieters
WERTGARANTIE Nederland
SIO Technische Installaties
De Zaakwaarnemers
DKI Techniek
Wilms Installatiebedrijf
Handelsonderneming Bergen
C.R.T. Techniek
SenK Installatieservice
MSE Elektrotechniek
Van Knippenberg
Installatietechniek

- Rotterdam
Rotterdam

Rotterdam
s-Gravenhage
s-Gravenhage
s-Hertogenbosch
Slijk-Ewijk

Spijkeniss
Tjerkwerd
Twello
Veenendaal
Vorden
Waalre
Waalwijk
Waddinxveen
Wehl
Woerden
Wormer
Zandvoort
Zoetermeer
Zoetermeer
- Batenburg Techniek
Johnson Controls (Tyco Fire and Security Nederland)
Riello UPS Benelux NL
Heat Nederland
S.A.Haaglanden
Paanakker Service & Installatie
Diekoel Services & Engineering
VMB Installatietechniek
Hiemstra inspectie
Klaucke Installatietechniek
Gruppo Passo Fedai
Installatiebedrijf Wim Bosman
Hamster Cleaning
DVS Klimaattechniek
Borkhuis Elektro
RBN Bouwgroep
KNap Woerden
ARA Boringen
Cuppé Technisch Beheer
Driemans Installatietechniek
Green Sustain

Nu ook korting op bijna 100 automodellen

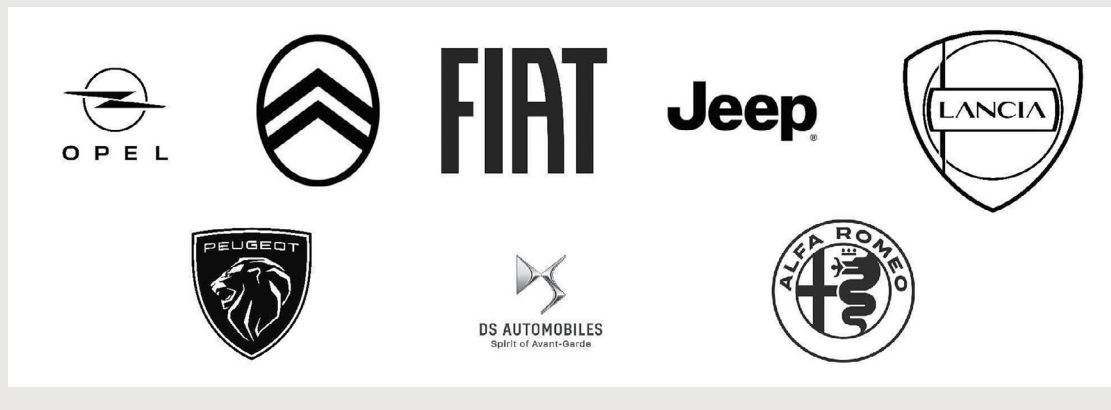
Sinds kort gelden voor leden ook kortingen op personen- en bedrijfswagens van de merken Alfa Romeo, Citroën, DS, Fiat, Jeep, Lancia, Opel en Peugeot. Die kortingen kunnen oplopen tot 23,5 procent op bijna honderd verschillende modellen.

Of je nu wilt kopen of leasen, of overweegt om over te stappen naar elektrisch rijden, bij de verkooppunten van deze merken krijg je persoonlijk advies toegespitst op jou en jouw bedrijf. Met meer dan 200 gespecialiseerde verkooppunten in heel Nederland is er altijd een locatie bij jou in de buurt.

De merken stimuleren de overgang naar elektrisch rijden en een elektrische bedrijfswagen kent natuurlijk een aantal voordelen:

- Beschikbaar in verschillende formaten: van 3.3m³ tot 13m³ laadruimte
- Comfortabel, vlot, stil en trillingvrij
- Actieradius tot 430 km
- Geen omkijken naar zero-emissionzones
- Tot wel 7.500 euro lagere kosten ten opzichte van een vergelijkbare dieselwagen
- Standaard voorzien van telematica en connected services

→ Ook op nieuwe benzine, plug-in hybride en elektrische personenwagens ontvang je extra voordeel. Bekijk de volledige lijst met kortingen door in te loggen op tnl.nu/inloggen-voordeel met je lidnummer.

Voordeel stapelen bij Multitube

Het ledenvoordeelprogramma is uitgebreid met een nieuwe partner: Multitube. Zij biedt een breed assortiment aan, zoals verstelbare werktafels (handmatig of elektrisch), interne transportwagens, opslagsystemen, gereedschap trolleys, e-carts.

Verdeeld over zo'n vijftientig productgroepen biedt Multitube multi-inzetbare oplossingen, waarbij efficiency, ergonomie en productiviteit de kenmerken zijn. Het bedrijf is onder meer actief in retail, e-commerce, logistiek, productie en electronics. De korting voor elektrisch verstelbare werktafels is 17,5 procent, voor andere productgroepen zes of twaalf procent.

Met Pro-Fonds subsidie

Op elektrisch verstelbare werktafels ontvang je een extra korting van dertig procent via Pro-Fonds, met een maximum van 1.200 euro inclusief btw (voor twee tafels per vestiging). Daarmee stapelt het voordeel voor leden zich lekker op tot bijna de helft van de aankoopprijs. Uit het onderzoek blijkt dat deze tafels de werkhouding van monteurs verbeteren, wat aansluit bij de doelstelling van Pro-Fonds: bevorderen van de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. 'Reden voor ons om voor die tafels een subsidie te verstrekken', aldus Pro-Fonds manager Kees Le Blansch.

→ Bestellen?

Ga naar de speciale pagina voor leden op tnl.nu/multitube. Log in met je lidnummer van Techniek Nederland.

TVVL breidt opleidingen verder uit

Het platform voor mens en techniek TVVL heeft de nieuwe cursusgids voor het komende jaar uitgebracht. In de gids vind je informatie over meer dan vijftig opleidingen, inclusief inhoud, data, duur en prijzen. De onderwerpen variëren van klimaattechniek en sanitaire technieken tot elektrotechniek, gebouwbeheer, duurzaamheid, warmtepompen en interdisciplinaire kennis. Aan de hand van een schema per sectie, met jouw vooropleiding als uitgangspunt, kies je eenvoudig de juiste cursus.

Nieuw zijn onder andere Post mbo Engineer Duurzame Elektrotechniek of Post-mbo Engineer Meet- en Regeltechniek. Ander cursussen zoals Elektrotechnische Aardingstechnieken zijn geactualiseerd. Drie post-mbo opleidingen en elf post-hbo opleidingen starten een keer per maand tussen september en november.

TVVL werkt met 125 vakdocenten en biedt ook in-company trainingen. Leden van Techniek Nederland krijgen tien procent korting.

→ Cursusgids downloaden?

Dat kan hier:

tnl.nu/tvvl-cursusgids-2025-2026

Tien procent korting op NEN 3140-trainingen

ATVE biedt leden tien procent korting op de open inschrijvingen voor de NEN 3140-trainingen voor Vakbekwaam Persoon (VP* en VP**). Deze trainingen zijn gericht op veilig werken onder (hoog-) spanning. Ze versterken niet alleen de kennis en veiligheid van medewerkers, maar ook de waarde voor jouw bedrijf.

De veiligheidstrainingen zijn ontwikkeld voor medewerkers die tijdens hun werk risico's lopen – of ze nou werken in hoogspanningsmasten, met gevaarlijke stoffen of bij meterkasten graafwerkzaamheden moeten uitvoeren. Veiligheid staat centraal. ATVE biedt een compleet en praktijkgericht aanbod, geschikt voor verschillende certificeringen, niveaus en functies. Na afronding weten cursisten hoe ze risico's herkennen en veilig handelen.

Leden profiteren van tien procent korting op de open inschrijvingen voor de NEN 3140-opleidingen VP* en VP**.

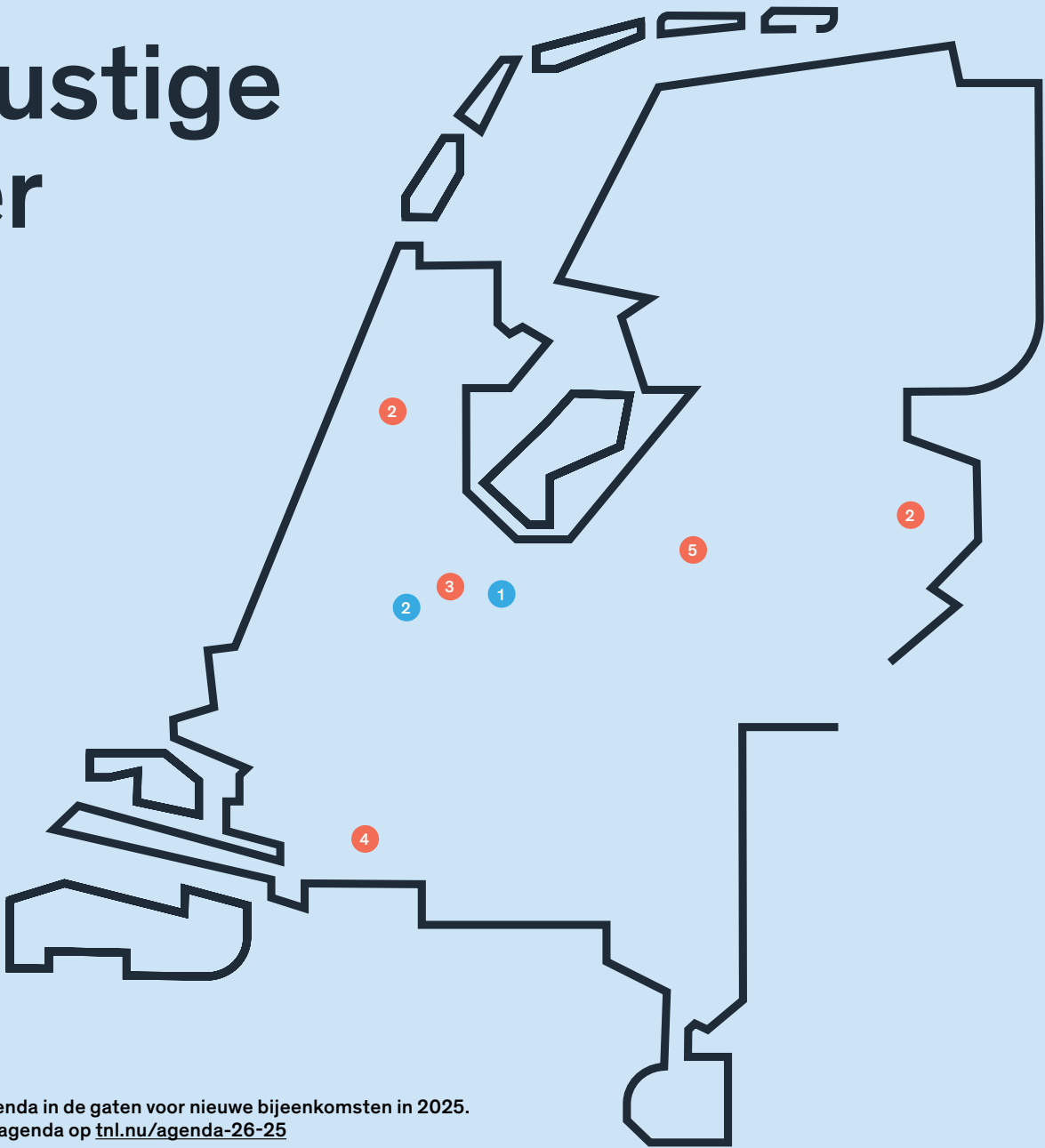
→ Meer informatie? Kijk op tnl.nu/atve

ATVE

POWERED BY VAPRO

Een rustige zomer

Houd de online agenda in de gaten voor nieuwe bijeenkomsten in 2025. Volg daarom onze agenda op tnl.nu/agenda-26-25

Evenement

- 1

TVVL Nationaal Congres
Gebouwtechniek en Mens
23 september
Driebergen-Rijnsburg
tnl.nu/agenda-25261
- 2

TVVL Masterclass GACS voor
gebouweigenaren en -beheerder
24 september
Woerden
tnl.nu/agenda-25262

Vakbijeenkomst

- 1

Webinar Beheer, Onderhoud
en Inspectie van Bliksem-
beveiligingsinstallaties
3 juli
tnl.nu/agenda-252601
- 2

Praktijkdag Veilig Werken voor
monteurs en uitvoerend leiding-
gevenden
10 september
Akersloot
tnl.nu/agenda-252602

24 september
Hengelo
tnl.nu/agenda-252603

- 3

Verdiepingsleergang UAV 2012
en UAV-GC 2025
10 september
Utrecht/Houten
tnl.nu/agenda-252604

- 4

Projectbeheersing en
onderhanden projecten
16 september
Breda
tnl.nu/agenda-252605
- 5

Management leergang
installatie- en bouwbedrijven
25 september
Apeldoorn
tnl.nu/agenda-252606

advertentie

FM RECRUITMENT
MARKETEERS

>>>>>

25% LEDENVOORDEEL

Nu: € 1.650

Bel ons!

Gilbert: 0628461500
Sam: 0610310962

Ledenvoordeel
Techniek
Nederland

advertentie

SKYWORKS

LADDERS

TRAPPEN

STEIGERS

VALBEVEILIGING

15% ledenkorting met code : TechNed

VEILIG WERKEN OP HOOG NIVEAU

SKYWORKS

15.366

SKYWORKS.NL

Elektrisch de EV-zone in?

De invoering van emissievrije zones in stadscentra zorgde voor veel onrust onder ondernemers. Er waren veel vragen en bezwaren over de praktische haalbaarheid van deze maatregel. Gelukkig heeft een intensieve lobby geleid tot meer duidelijkheid en soepelere overgangsregels. Hierdoor hebben leden nu meer tijd gekregen om over te schakelen op elektrisch vervoer.

In juni 2019 werd in het Klimaatakkoord afgesproken dat gemeenten de mogelijkheid kregen om vanaf 2025 zero-emissiezones in te voeren voor stadslogistiek. Dit was een van de concrete maatregelen om de CO₂-uitstoot terug te dringen, vooral in binnensteden. Het akkoord werd gesloten tussen de overheid, bedrijfsleven, milieuorganisaties en andere betrokkenen en de afspraak was dat gemeenten deze zones zelf konden invoeren, mits ze dit vóór eind 2022 aankondigden, zodat bedrijven zich hierop konden voorbereiden. En daar ging het – in veel gevallen – mis. De overstap naar elektrisch vervoer kende nogal wat hindernissen. Niet elke ondernemer had er de investe-

ringsruimte voor, er heerste onduidelijkheid over subsidieregelingen en over toegangsregels, vrijstellingen en overgangsregelingen. Bovendien vraagt in veel stedelijke gebieden het aantal laadpunten voor elektrische vracht- en bestelwagens om een inhaalslag. Ook Techniek Nederland mengde zich in de discussie en vroeg al in een vroeg stadium om eenduidigheid in landelijk beleid. Rolf Duindam, adviseur Management en Ondernemerschap bij Techniek Nederland, trok het land in met een serie voorlichtingsbijeenkomsten voor leden. 'De frustratie zat hoog en het werd al snel duidelijk dat er over een aantal praktische zaken waar onze leden tegenaan liepen niet goed was nagedacht.'

Lobby heeft gewerkt

Een intensieve lobby resulteerde er eerder dit jaar in dat op verzoek van de Tweede Kamer aanvullende maatregelen worden getroffen om ondernemers extra ruimte te geven. Duindam: 'Het ging om meer versoepeling en meer duidelijkheid voor onze leden. Die is er nu. Zo hebben bestelauto's met emissieklasse 6 tot 1 januari 2029 toegang tot de zero-emissiezones. Dat is een jaar langer dan eerder was afgesproken. De boetevrije periode zal minimaal zes maanden vanaf de ingangsdatum van toepassing zijn. Als er lokaal aanleiding toe is, staat het een gemeente vrij om een langere periode te hanteren.' Er wordt ook gewerkt aan landelijke ontheffingen voor ondernemers die de overstap naar elektrisch rijden niet kunnen maken, bijvoorbeeld vanwege netcongestie of om bedrijfseconomische redenen. Deze ontheffingen moet je nu

per gemeente aanvragen. De nieuwe afspraken stemmen ook staatssecretaris Jansen (Infrastructuur en Waterstaat) tot tevredenheid. 'De overgang naar zero-emissiezones moet soepel verlopen waarbij we moeten voorkomen dat ondernemers tussen wal en

van hun hele lijn al twee jaar geleden ingezet en heeft recent de kortingen op elektrische modellen voor leden aanzienlijk verhoogd. Sinds kort kunnen leden ook profiteren van kortingen op personen- en bedrijfswagens van de merken Citroën, Fiat, Jeep, Lancia,

Er is meer tijd om de overstap naar elektrisch te maken

schip raken. Daarom is het goed dat wij tot deze afspraken zijn gekomen.' Een stelling die scheidend voorzitter van Techniek Nederland Doekle Terpstra onderschreef: 'Hiermee krijgen de leden meer tijd om de overstap naar elektrisch vervoer te maken.'

Voordeliger rijden

Tegelijkertijd haasten autofabrikanten zich om hun bekende modellen in elektrische uitvoeringen op de markt te herlanceren. Techniek Nederland-partner Renault heeft de elektrificatie

Opel, Peugeot, DS en Alfa Romeo en ook daaronder bevinden zich meerdere elektrische bedrijfswagens. Door een veel lager brandstofgebruik en onderhoudskosten, de mogelijkheid van een SEBA-subsidie en een vrijstelling van motorrijtuigenbelasting liggen de totale kosten van een elektrische bedrijfswagen inmiddels lager dan die van een dieselluitvoering. Het ledenvoordeelprogramma bevat trouwens ook een aanbieding van DockR voor wie liever met de fiets gaat en een e-cargobike voor een kortere periode wil leasen.

— Rolf Duindam: 'Er is meer duidelijkheid en er zijn afspraken over versoepeling.'

Voor de kortingen op de modellen van de genoemde merken ga je naar:

Korting op bijna 100 automodellen

tnl.nu/korting-100

Personen- of bedrijfswagens: korting bij Renault

tnl.nu/korting-renault

Ontdek het ledenvoordeel: elektrische bakfiets voor installateurs

tnl.nu/korting-veenstra

Een goede medewerker vraagt om een goede werkgever

Jansen|Smit Totaal Techniek uit Beilen heeft zeven medewerkers maar nog nooit een vacature geplaatst. De meeste medewerkers zijn zij-instromers. 'Wij beoordelen medewerkers voor negentig procent op mentaliteit en voor tien procent op technische kennis. Als goede werkgever kun je van bijna iedereen een vakkundige en trouwe medewerker maken', zegt mede-eigenaar Jeffrey Jansen. Onlangs werd hij lid van de Commissie Jong Techniek Nederland.

— Jeffrey Jansen (tweede van rechts) en Danny Eijpe (derde van rechts): 'Mentors zouden meer betrokken moeten zijn bij de bedrijven waar de leerlingen werken.'

Sinds 2022 leiden Jeffrey Jansen en Danny Eijpe samen installatiebedrijf Jansen|Smit totaal Techniek in Drenthe. Jansen begon als zzp'er, maar zag al snel dat hij zijn groeiambities niet in zijn eentje kon waarmaken. 'Zodra je personeel krijgt, moet je taken kunnen verdelen. Sinds we samen zijn doorgegroeid, hebben we vijf medewerkers erbij gekregen en zijn we nu met zijn negenen. Vijftien collega's zien we als het maximum om het overzicht te houden. Daarboven verlies je snel de controle.'

Verantwoordelijkheid en betrokkenheid

De meeste medewerkers zijn via zij-instroom binnengekomen. 'We hebben een jongen uit de horeca die tijdens corona iets anders zocht en ook een statushouder. Eigenlijk hebben we nooit moeite gehad om mensen te vinden; ze komen

veerde jongens die waarderen dat je in hen investeert. Dat zijn de blijvertjes. Daar hebben we er nu ook een paar van in dienst.'

Meer wisselwerking tussen onderwijs en praktijk

Jansen stoort zich aan de gebrekkige aansluiting tussen onderwijs en praktijk. 'Soms komt er iemand binnen die als eerste monteur is opgeleid, maar in de praktijk nog weinig weet van ons werk. Dat is teleurstellend voor zowel de leerling als voor ons. Er zou veel meer wisselwerking moeten zijn tussen onderwijs en bedrijfsleven. Bedrijven zouden meer moeten bijdragen aan lesmateriaal en onderwerpkeuzes, en mentors zouden meer betrokken moeten zijn bij de bedrijven waar de leerlingen werken. Examens zijn bovendien nog te veel gericht op cv-ketels, terwijl wij nu vooral warmtepompen installeren.'

Samen oplossingen zoeken

Dit is een van de redenen waarom Jansen zich heeft aangesloten bij de commissie Jong Techniek Nederland. 'Daar kan ik de specifieke uitdagingen van onze regio inbrengen, zoals scholing, de arbeidsmarkt, de behoudende mentaliteit en de prijsfocus hier, die het lastig maakt om nieuwe technieken zoals warmtepompen en energiemanagementsystemen te introduceren. Technieken waar ik juist veel kansen in zie. Tegelijkertijd hoop ik te leren hoe andere jonge ondernemers met hun uitdagingen omgaan. Zo kunnen we samen oplossingen vinden voor de hele branche.'

Lidmaatschap Techniek Nederland waardevol

Jansen|Smit Totaal Techniek werd een half jaar na de start lid van Techniek Nederland. 'Achteraf heb ik spijt dat we dat niet meteen hebben gedaan. De brancheorganisatie had ons bij de start op veel vlakken kunnen helpen, bijvoorbeeld met een RI&E. We maken nu wel veel gebruik van hun ondersteuning. Eén belletje met de regiomanager of relatiebeheerder en je krijgt direct antwoord. Bij mijzelf gaat het vaak om personeelszaken. Onze monteurs raadplegen bij vragen over bijvoorbeeld rookgasafvoeren vaak de vakspecialisten van Techniek Nederland. Het lidmaatschap is voor ons veel waard.'

Bedrijven zouden meer moeten bijdragen aan lesmateriaal en onderwerpkeuzes

meestal via-via binnen. Het kost tijd en geld om mensen zonder technische kennis op te leiden, maar ze waarderen het enorm dat je in hen investeert en geduld toont. Geef je ze verantwoordelijkheid, ben je transparant en betrek je ze bij alle facetten van het bedrijf, dan krijg je daar enthousiaste en loyale medewerkers voor terug. Mensen voelen zich dan echt betrokken.'

Investeren in blijvertjes

Voor Jansen is mentaliteit belangrijker dan kennis. 'Ervaren mensen met diploma's zijn schaars. Ik wil ze ook niet bij andere bedrijven weghalen; dat is niet eerlijk. Bovendien zijn zulke mensen vaak snel weer weg voor een paar honderd euro extra. We leiden zelf ook leerlingen op, maar zoeken ook daar vooral serieuze, gemoti-

Techathon '25: bedrijfscomplex op duurzaam Schiphol Trade Park

De opgave voor Techathon '25 is bekend! Nu eens geen duurzame renovatie of transformatie, maar we gaan onze creativiteit uitleven op een gloednieuwe ontwikkeling. Een meerlaags bedrijfscomplex op het terrein van Schiphol Trade Park, het duurzaamste logistieke business park van Europa. Ideeën voor installatieconcepten in een functioneel gebouw dat mens, milieu en omgeving respecteert? Doe dan mee!

Tijdens de zesde Techathon van Techniek Nederland, op 20 november 2025, gaan maximaal tien teams van twee mbo-, vier hbo-studenten en twee high potentials van techniekbedrijven aan de slag met een nieuwe challenge. Die luidt: ontwikkel een technisch concept voor een nieuw, hoogwaardig bedrijfscomplex met een logistieke component op Schiphol Trade Park. Gebruik hiervoor slimme installatietechniek, duurzame nutsvoorzieningen en een flexibel ontwerp dat kan meegroeien met de ontwikkelingen in de omgeving. Door jouw inbreng wordt het een gebouw dat de logistieke just-in-time stromen optimaal kan verwerken. Een duurzaam gebouw waar medewerkers in een veilige en functionele omgeving kunnen werken en dat is voorbereid op de behoeften en uitdagingen van de toekomst. Een gebouw dat meer oplevert dan iedereen verwacht. Over netcongestie hoef je je hier geen zorgen te maken. Het bedrijventerrein beschikt over het eerste virtuele stroomnetwerk van Nederland.

Binnen het innovatieve energiesysteem delen ondernemers netcapaciteit met elkaar. Er is dus direct stroom beschikbaar, ondanks de netcongestie in de regio. Als deelnemer aan de Techathon moet je er wel voor zorgen dat jouw oplossing naadloos is in te passen in het bestaande netwerk en van blijvende meerwaarde is.

Blaas ons omver

Dat is jouw opgave voor de Techathon '25. Ga de uitdaging aan en ontwerp het bedrijfscomplex van de toekomst! Combineer de wensen van gebruikers, de opdrachtgever én de omgeving in een technisch ontwerp dat waarde creëert op alle fronten. De opdrachtgever van de Techathon '25, Schiphol Area Development Company (ofwel SADC), daagt je uit om die waarde concreet te maken. Laat ons en de opdrachtgever verstandig staan met jouw ideeën en verrassende inzichten. Schrijf je in en maak het verschil met toegepaste techniek.

→ Voor meer informatie, spelregels en aanmeldingen kijk op tnl.nu/VB-techathon-2025 of stuur een mail naar Terry Heemskerk: t.heemskerk@technieknederland.nl.

NetruimteScan: direct inzicht in ruimte op stroomaansluiting

Techniek Nederland is mede-initiatiefnemer van de nieuwe NetruimteScan. Dit slimme hulpmiddel toont grootverbruikers (vanaf 3 x 80A) direct hoe hun stroomverbruik is, hoeveel ruimte ze nog hebben binnen hun aansluiting, en of een uitgebreid onderzoek naar het voorkomen van netcongestie voor hen zinvol is.

De NetruimteScan is een geautomatiseerde quickscan die gebruikgemaakt van kunstmatige intelligentie. Op basis van twaalf maanden verbruiksdata van de aanvrager maakt de tool direct inzichtelijk hoe het stroomverbruik op de aansluiting van de aanvrager eruit ziet. Denk aan: hoe hoog de piekbelasting is, hoe vaak die voorkomt, hoeveel flexibiliteit er zit in het verbruik en welke maatregelen meer ruimte op de aansluiting kunnen opleveren. Het resultaat is een helder rapport met praktische adviezen.

Projecten die vast zouden lopen vanwege netcongestie, kunnen wellicht toch doorgaan als de aansluitingsruimte beter te benutten is. Zo helpt de quickscan bedrijven die willen verduurzamen, elektrificeren of hun bedrijfsactiviteiten willen uitbreiden, zonder dat ze direct hoge kosten maken.

Voordelig voor grootverbruikers

Installateurs kunnen de NetruimteScan gebruiken om hun klanten gericht te adviseren over de Flexibel Elektriciteitsverbruik (Flex-e) subsidie, die geldt voor bedrijven met een aansluiting vanaf 100 kW. Deze subsidie vergoedt de helft van de kosten voor een diepgaand netonderzoek. Maar omdat de uitkomst daarvan

vaak onzeker is, en de andere helft voor eigen rekening, is het vaak de vraag of die investering voldoende oplevert. De NetruimteScan biedt dan uitkomst: voor slechts 299 euro biedt die snel inzicht in de aansluitruimte. Dat helpt bij verduurzaming, elektrificatie of uitbreiding, zonder meteen hoge kosten te maken. Daarnaast kunnen installateurs met de uitkomsten van de NetruimteScan gericht adviseren, bijvoorbeeld over het verlagen van het aansluitvermogen of het plannen van piekverplaatsing.

→ Meer weten of direct een scan aanvragen? Kijk op tnl.nu/VB-netruimtescan of mail naar info@bespaargarant.nl.

Pakket hulpmiddelen beschikbaar

Volg de zon, want die blijft schijnen

Net als de eigenaren van zonnepanelen en zonneboilers ook zo blij met het zonovergoten voorjaar? De markt voor pv-systemen werd even overschaduwd door een dip in 2024, maar de vooruitzichten zijn nu weer goed. Om installateurs te ondersteunen, introduceerden we onlangs het Pakket Zonnestroom én een speciale pagina over zonnewarmte. Het Pakket Zonnestroom werd meteen al ruim honderd keer gedownload.

De pv-markt heeft een flinke dreun gekregen maar krabbelt langzaam weer op. Nu veel 'cowboys' zijn verdwenen, kunnen installateurs met kennis en kunde weer het onderscheid maken. Om installateurs in die markt te ondersteunen en te versterken, bieden we het Pakket Zonnestroom. Alles wat je moet weten, is verzameld in een pakket. Het bevat onder meer de flyer 'Hoe word ik een bekwaam zonnestroom-installateur', een checklist, oplossingen voor pv-installateurs in zwaar weer, informatie over verzekeren en de gevaren van bliksem, een opname-formulier, een opleverings- en controlerapport en een overzicht van trainingen. Je vindt het pakket hier: tnl.nu/VB-pakket-zon

Zonnewarmte

Zonne-energie is meer dan alleen zonnestroom. Veel van onze installateurs focussen zich in toenemende mate op systemen die de warmte van de zon gebruiken. We hebben het dan over bijvoorbeeld zonneboilers, pvt-systemen en zonne-collectoren voor warmtenetten. Ook voor hen hebben we alle belangrijke informatie op een rij gezet. Daarvoor is een nieuwe, speciale pagina ingericht: tnl.nu/VB-extra-zonnewarmte. We geven daar uitleg over de verschillende systemen en verwijzen naar de trainingen en cursussen die we daarvoor beschikbaar hebben. Pak een voorsprong in deze markt door je kennis en kunde naar een hoger plan te brengen!

Commissie Markt en Kwaliteit stroopt de mouwen op:

“Tijd voor lastenverlichting”

De beleidscommissie Markt & Kwaliteit rolt een programma uit om de lasten van het groeiende aantal wetten, regels, certificeringen en erkenningen structureel te verlichten. Commissievoorzitter Ronald Velsink (QHSE-manager bij Unica) over het hoe en waarom.

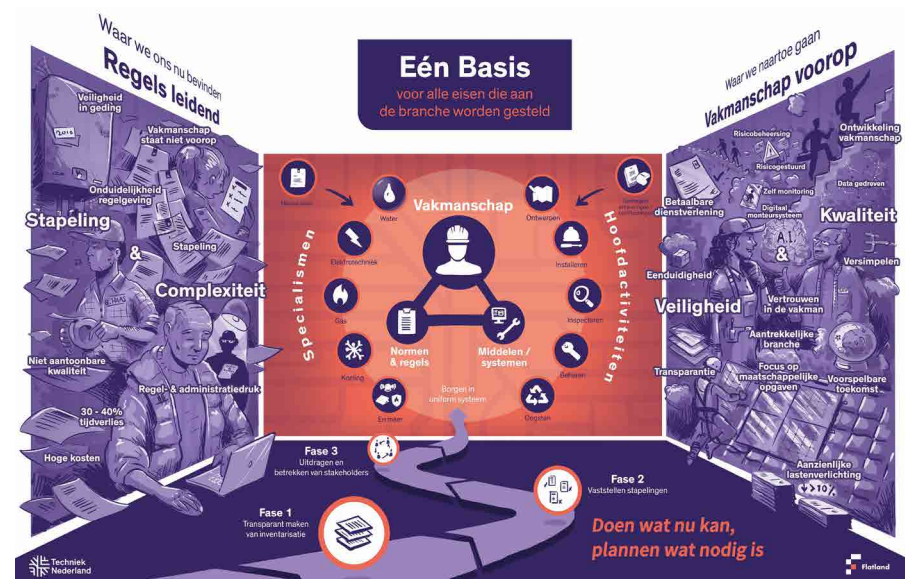
Waarom dit programma?

'Leden gaven aan dat de hoeveelheid wet- en regelgeving, certificeringen en erkenningen, en dus de tijd en kosten die ze daarin moeten steken, drastisch

toenam. Voor elk onderdeel van je werk als technisch dienstverlener is er wel wetgeving, een erkenning of certificering. Gas-, water-, brandmeld-, bodemenergiesystemen, noem het maar op. Ben je totaalinstallateur, dan moet je dat allemaal in huis hebben. Veel onderdelen van regelingen zijn vergelijkbaar, maar de wijze waarop ze zijn beschreven en het hoofdstuk waarin de informatie staat, sluiten niet aan. Bedrijven moeten dus veel dubbel werk doen en telkens opnieuw aan vergelijkbare eisen voldoen. Dat is inefficiënt en kostbaar.'

Hoe kan het beter?

'We willen de basis en de uitgangspunten van alle certificeringen en erkenningen binnen de branche uniformeren. Denk aan vaste hoofdstukken en beschrijvingen voor onderwerpen als meetinstrumenten, opleidingen en interne processen. Die komen in heel veel regelingen terug. Als zo'n onderdeel eenmaal goed is beschreven, zou dat ook voor alle andere relevante

— De beleidscommissie moet opereren in een complex werkveld.

certificeringen en/of erkenningen kunnen gelden.'

Met als doel?

'Centraal in deze aanpak is betrouwbaar vakmanschap. Als de vakman deugdelijk en betrouwbaar werk uitvoert, zijn veel eisen niet (meer) nodig. Praktisch doel is om regelingen en regels korter, leesbaarder en begrijpelijker te maken, zonder concessies te doen aan kwaliteit en veiligheid. We willen overbodige ballast schrappen en wollige taal vervangen door heldere teksten die je niet vijf keer hoeft te lezen om het te snappen. Waar certificeringsregelingen nu vaak vijftwintig tot dertig pagina's beslaan, kan dat straks terug naar maximaal tien pagina's. Erkenningen zouden zelfs op

twee A4'tjes moeten kunnen passen. Dit levert directe tijd- en kostenbesparing op en maakt de regelgeving beter te begrijpen voor medewerkers. Daarnaast willen we ervoor zorgen dat er geen extra eisen komen in wet- en regelgeving en dat onlogische eisen eruit gaan.'

Hoe krijgen we iedereen aan boord?

'Door heel veel gesprekken te voeren met schemabeheerders, overheid, opdrachtgevers, onderwijsinstellingen en leden om deze aanpak breed te implementeren. Samen willen we alle wet- en regelgeving en normeringen beoordelen en opnieuw inrichten. Dat heeft tijd nodig. We gaan uit van vijf tot tien jaar voordat alles op de rails staat.'

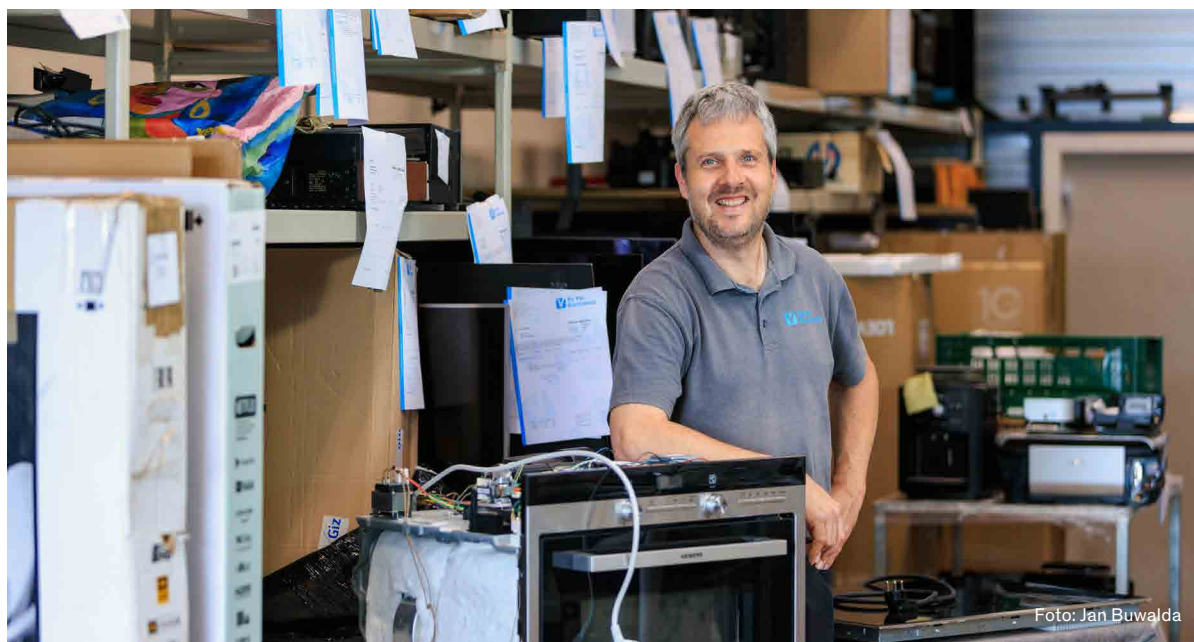
— Ronald Velsink 'Praktisch doel is om regelingen en regels korter, leesbaarder en begrijpelijker te maken.'

De Vos Electronics blij met registratie op Nationaal Reparateursregister

De Vos Electronics in Drachten is een van de reparateurs die inmiddels in het Nationaal Reparateursregister (NRR) staan. Eigenaar Richard de Vos is er blij mee. 'Klanten kunnen ons nu beter vinden en weten zeker dat wij hun reparaties betrouwbaar uitvoeren', zegt hij.

Sinds eind maart is het Nationaal Reparateursregister in de lucht. Consumenten vinden hier honderden professionele reparateurs van consumentenelektronica in heel Nederland.

Veel daarvan zijn lid van Techniek Nederland. Ze beschikken over de Erkenning Elektrotechnisch Reparatiebedrijf of voldoen aan een net zo veeleisende fabrikant-specifieke kwaliteitsregeling.

— Richard de Vos: 'Het zou goed zijn als de btw op reparatie vervalt.'

De Vos Electronics is reparateur van elektro-apparaten, wit- en bruinoed. Dagelijks sleutelen Richard en zijn collega Harm aan wasmachines, drogers, audio-apparatuur, pc's en laptops. 'We zijn geautoriseerd reparateur voor Asko, Atag, Etna, Hisense, Pelgrim en SB. Maar we doen natuurlijk ook andere merken en apparaten. Ik doe dit werk al twintig jaar en durf best te zeggen dat ik dat goed doe. Maar dat kan iedereen natuurlijk zeggen. Eindelijk is er nu een register dat aantoonbaar maakt wie de betere reparateurs zijn. Vakmannen waar de consument op kan vertrouwen. Er zijn veel 'beunhazen' in de markt. Daarvan kunnen we ons nu onderscheiden. Nu het besef groeit dat repareren beter is dan nieuwkoop, hoop ik dat meer mensen op het platform gaan zoeken naar betrouwbare reparateurs in hun omgeving. En dat reparatie in zijn geheel een boost krijgt.'

Je best blijven doen

De Vos beseft dat er meer nodig is om reparaties te stimuleren. 'De prijs van reparatie ligt vaak te dicht bij de prijs van nieuwkoop. Het zou goed zijn als de btw op reparatie vervalt, of dat er op nieuwe apparaten juist meer btw gerekend wordt. Ook is het belangrijk dat we makkelijker aan onderdelen kunnen komen. Ik denk dat fabrikanten die zien dat we geregistreerd zijn op het NRR, ons meer informatie en onderdelen zullen gaan aanreiken.' De Vos vond de aanmelding voor het register niet ingewikkeld. 'Het was een kwestie van aanvragen, de kwaliteitsregelingen tonen en wachten op de officiële registratie. Uiteraard krijgen we in de toekomst geregeld audits, maar dat vind ik juist heel goed. Zo blijft iedereen zijn best doen.'

Wijzer worden met webinars

Digitalisering vraagt om visie, structuur en eigenaarschap

Wil je als moderne werkgever en installateur slim samenwerken met ketenpartners? Dan is digitalisering onmisbaar. In een webinar van Techniek Nederland vertelde Ralph de Vos, adjunct-directeur Realisatie bij Giesbers InstallatieGroep, hoe zijn bedrijf dat deed.

Tijdens dit webinar namen we nu eens een stap terug van de losse toepassingen en zoomden we uit op het grotere geheel. Hoe kom je van een visie tot een totaalplaatje? Ralph de Vos: 'Bij Giesbers InstallatieGroep hebben we dat proces al voor een groot deel doorlopen. We begonnen met het in kaart brengen en ordenen van de bedrijfsprocessen en de bestaande tools. Vervolgens bedachten we hoe de processen er idealiter uit zouden moeten zien. Van de aanname van projecten tot de nazorg kwamen we tot een optimale werkwijze. Daar zijn we passende applicaties voor gaan zoeken en er de systemen op gaan inrichten. Niet andersom.'

Informatiemanager

Ook stelde het bedrijf een Informatiemanager aan, die zich specifiek richt op procesoptimalisatie en digitale ontwikkeling. 'Voor ons was dat de juiste

weg. Kleine bedrijven kunnen inspiratie en advies krijgen van de DigiScan en Digi-coaches.' Uiteindelijk leidde het tot allerlei verbeterprojecten. Het bedrijf maakt nu onder meer gebruik van de BORIS-tool, een branche-specifieke app voor onder meer bestellingen, urenregistratie en rapportages. 'Zoiets misten we nog. Iedereen kan straks digitaal uren registreren en bestellen in een soort Bol.com-omgeving. We hebben de app gekoppeld aan de Syntess-software, zodat alles samenwerkt. Het moet bijdragen aan beter inzicht, lagere foutmarges, minder verspilling en meer werkgeluk op de werkvloer omdat mensen nu minder tijd kwijt zijn aan saaie, administratieve handelingen.'

AI bij BIM

De aanpak won draagvlak door alle medewerkers erbij te betrekken. Door het op een gestructureer-

— Ralph de Vos: 'We begonnen met het in kaart brengen en ordenen van de bedrijfsprocessen en de bestaande tools.'

de manier te doen, wist het bedrijf te voorkomen dat het een eendagsvlieg werd. 'We verkennen nu ook de mogelijkheden van AI in BIM-tekenwerk. We gebruiken AI wel al voor het opstellen van brieven en formulieren, maar het kan ook helpen om veelvoorkomende handelingen in een BIM automatisch invulbaar te maken. We zijn op zoek naar collega-bedrijven waarmee we samen de mogelijkheden kunnen onderzoeken en ontwikkelen.'

↳ Heb je het webinar gemist? Kijk het dan hier terug: tnl.nu/VB-webinar-digitaal

Generatie Z-bedrijf D&S Riooltechniek doet alles digitaal

Dylan en Steven, twee jonge gasten uit Zoetermeer, begonnen in 2022 een eigen bedrijfje in de riooltechniek. Inmiddels beschikken ze over twee medewerkers, drie bestelbussen en honderd vijfsterren-recensies. Het generatie Z-bedrijf doet alles digitaal. 'Wij komen uit het digitale tijdperk. Waarom moeilijk doen als het ook makkelijk kan', zegt Steven.

Wij komen uit het digitale tijdperk, we weten niet anders

In 2022 was Dylan de Koster 23 jaar, Steven Vos was 21. Dylan kwam uit de sportwereld, Steven had als automonteur gewerkt. In loondienst leerden ze daarna het rioleringsvak. Ze kwamen erachter dat ze er niet alleen goed in waren, maar ook een eigen visie hadden. 'Toen we merkten dat we op één lijn zaten, besloten we voor onszelf te beginnen', vertelt Steven. Zo werd in 2022 D&S Riooltechniek geboren. 'We zijn allebei flink 'eigenwijs', dus we hebben onze eigen werkmethode ontwikkeld en onderscheiden onszelf met een professionele, transparante werkwijze. We doen alles: van aanleg, reparatie en vervanging, tot inspecties, stankonderzoek en ontstopping. Bij vragen kunnen we altijd terugvallen op een collega-bedrijf waarmee we samenwerken.'

Bizar hard gegaan

In twee jaar tijd bouwden ze een goede naam, een vaste klantenkring en een heel arsenaal aan hulpmiddelen op. Zoals een graafmachine, inspectie-apparatuur en hogedrukpompen. 'Allemaal state-of-the art, het beste van het beste. We hebben er nu ook twee medewerkers bij. Echt, het is bizar hard gegaan in twee jaar tijd.' De recensies op Trustpilot liegen er niet om. Klanten waarderen het jonge bedrijf bijna allemaal met vijf sterren.

AI is onmisbare assistent

Jong als ze zijn, is de digitale wereld niet meer dan normaal voor Steven en Dylan. Met de hand geschreven papieren vind je bij D&S niet. Alles wat te digitaliseren valt, is ook gedigitaliseerd. Steven: 'Wij komen uit het digitale tijdperk, we weten niet anders.'

— Dylan de Koster (rechtsvoor op de foto) en Steven Vos (linksboven op de foto) 'We zijn allebei flink 'eigenwijs', dus we hebben onze eigen werkmethode ontwikkeld. En AI is een onmisbare assistent geworden.'

We plannen en offereën digitaal, sturen automatische afspraakbevestigingen en herinneringen uit en bij het afronden van een digitale werkbom staat de factuur al klaar. Betalingen worden automatisch geregistreerd en bevestigd naar de klant, er gaan vanzelf aanmaningen uit bij achterstallige betalingen en bijna alle digitale communicatie laten we opstellen door AI. Dan zeg ik: informeer de klant beleefd, professioneel en juridisch onderbouwd dat er nog een betaling uitstaat. En binnen een seconde staat er een tekst voor je klaar, die ik zelf in een uur nog niet had kunnen schrijven. AI is een onmisbare assistent geworden. Door digitalisering en AI zijn we minder tijd kwijt aan randzaken en hebben we meer tijd om ons met het echte werk bezig te houden.'

Hobby-programmeur

Dat echte werk is voor Steven niet alleen klussen aan de riolering. Hij is als hobby-programmeur bezig om pro-

gramma's te schrijven voor het maken van rapportages en het bijhouden van uren. En dat niet alleen. 'Ik heb in de markt nog geen programma kunnen vinden dat alles combineert wat wij willen van digitale bedrijfssystemen. Dan kan je zeggen: jammer. Maar je kan het ook zelf gaan doen. Ik wil uiteindelijk een volledig softwarepakket voor de installatietechniek gaan maken. Een programma dat alles aan elkaar knoopt en alles uit handen neemt. Misschien ga ik er op termijn zelfs een apart softwarebedrijf voor oprichten. Alles waarin ik potentie zie voor de portemonnee of de maatschappij, pak ik op.'

Handboek riooltechniek

Zo is Steven nu ook bezig om een digitaal handboek op te stellen voor de riooltechniek. 'Ik vond er een van zestig jaar oud. Maar ja, tijden veranderen. Dus ik dacht: dan maak ik er toch zelf een. In het handboek komt alles langs: van wet- en regelgeving,

de soorten rioleringen die er zijn, systeemkeuze en schadeherkenning, materialen en gereedschap, installatie, storingen, oplossingen en duurzaamheid tot veiligheid en arbo. Misschien heeft Techniek Nederland daar ook wel interesse in?'

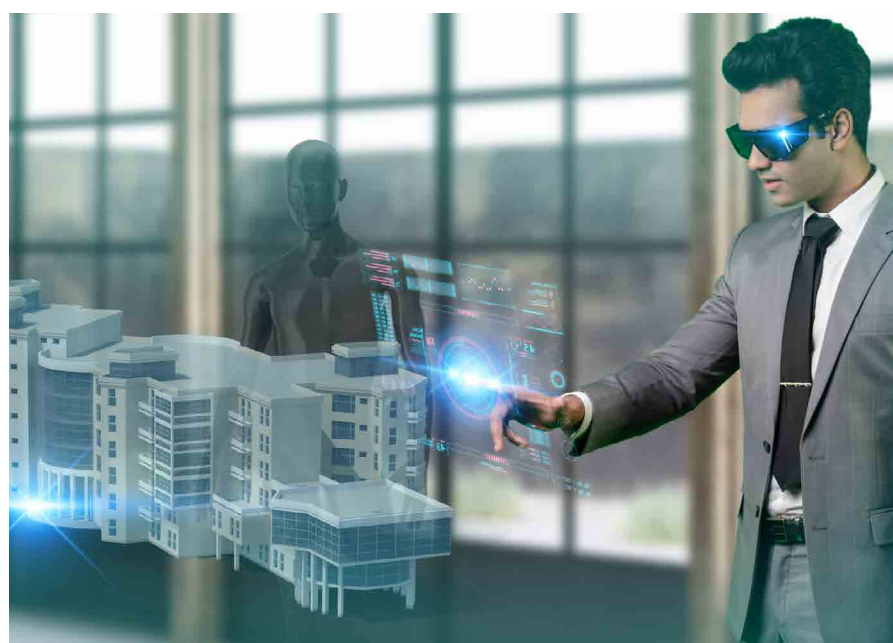
Techniek Nederland schept vertrouwen

Dylan en Steven werden lid van Techniek Nederland omdat het merk kwaliteit en vertrouwen uitstraalt. 'Als je de toevoeging Techniek Nederland achter een bedrijfsnaam ziet staan, weet je meteen dat je daar goed zit. Bij grote klussen vragen klanten ook vaak of we lid zijn van de brancheorganisatie. Dat geeft toch meer vertrouwen. We zijn pas net lid geworden en ik moet nog uitvinden waarvoor we er allemaal terecht kunnen. Pas als ik mijn eerste contributie heb betaald, ga ik daar ook echt gebruik van maken. Zo zit ik dan ook wel weer in elkaar.'

Digitaal Bouwwerkdossier staat als een huis

Ketenstandaard Bouw en Techniek, waarvan ook Techniek Nederland deel uitmaakt, gaat haar visie op het Digitaal Bouwwerkdossier breed uitrollen. In een sector waar digitalisering en standaardisatie heel belangrijk zijn, biedt het Digitaal Bouwwerkdossier kansen en voordelen voor de installateur. Met het dossier beschik je altijd over actuele, betrouwbare en complete informatie over een gebouw en de installaties.

Daardoor wordt het eenvoudiger om bij onderhoud, renovatie en beheer over de historische data van de installatie te beschikken. Zo weet je precies wie het onderhoud heeft gedaan en welke producten zijn gebruikt. Ook kan je zien of de certificeringen op orde zijn. Het delen van betrouwbare informatie

tussen opdrachtgevers, bouwpartners en onderhoudsbedrijven zorgt voor betere samenwerking, transparantie en efficiency in de keten, het brengt de faalkosten omlaag en maakt het eenvoudiger om aan strengere wet- en regelgeving te voldoen, zoals de Europese CSRD en CPR. Uiteindelijk verbetert het eindresultaat en kunnen eigenaren en gebouwbeheerders op elk moment beschikken over de juiste informatie van een bouwwerk.

Standaardisatie is randvoorwaarde

Standaardisatie is cruciaal voor samenwerking in het dossier. Het gebruik van digitale standaarden maakt het efficiënt uitwisselen van informatie mogelijk waardoor het bouwproces versnelt en er minder fouten voorkomen. Techniek Nederland werkt samen met Ketenstandaard en andere partners aan het ontwikkelen van standaarden, zoals ETIM, DICO, NL-SfB, en de koppeling met de KIS-systematiek. We zetten ons in voor landelijke initiatieven, zoals de Landelijke Voorziening Gebouwegegevens en het bestuursakkoord digiGO, die zorgen voor betrouwbare en toegankelijke data gedurende de hele levenscyclus van een bouwwerk. Praktische toepasbaarheid en de belangen van installateurs staan daarbij altijd voorop. Natuurlijk bieden we leden ook ondersteuning bij het implementeren van digitale standaarden en het optimaliseren van werkprocessen binnen het bedrijf.

Investeer in digitalisering

Door te investeren in digitalisering en het Digitaal Bouwwerkdossier te gebruiken, vergroot je als installateur je concurrentiekracht en ben je beter voorbereid op toekomstige uitdagingen als circulair bouwen en de energietransitie. Het geeft je de mogelijkheid om sneller in te spelen op klantwensen en om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen. Techniek Nederland helpt je daarbij. Een aantal installateurs denkt al strategisch na over data-gedreven werken. Zo heeft TDI-500, een initiatief van negen bedrijven dat ernaar streeft vijfhonderd warmtepompen per dag te kunnen installeren, een efficiënt installatieconcept ontwikkeld waarbij alle data over de installaties in een keer zijn over te dragen.

Meer informatie:
tnl.nu/VB-digitale-ketensamenwerking

Hoe wendbaar ben jij?

Onderzoek naar flexpertise in de branche

De technieksector bevindt zich in een duurzaamheidstransitie. Het is belangrijk voor bedrijven dat medewerkers daar bewust in mee gaan. Dat ze over de juiste kennis en vaardigheden beschikken, dat er draagvlak is en er een cultuuromslag plaatsvindt. Dat lukt alleen als ze over 'flexpertise' beschikken; het vermogen om mee te bewegen, bij te leren en bij te dragen aan de duurzame toekomst van de organisatie. Maar hoe flexibel zijn we eigenlijk? Kom er samen met Techniek Nederland achter.

Samen met Wij Techniek en Metis Consultants starten we een onderzoek naar flexpertise in de technieksector. We willen in kaart brengen aan welke knoppen en organisatiefactoren je kunt draaien om mensen te helpen zich te ontwikkelen op veranderende functies en taken. Dit doen we door vijf representatieve bedrijven grondig te analyseren. We zijn nog op zoek naar drie bedrijven die deelnemen. Doe je mee? Dan leer je hoe jouw organisatie zich beter kan voorbereiden op de duurzaamheidstransitie en hoe je medewerkers daarin kunt meenemen.

Hoe werkt het?

Als deelnemer stel je een projecttrekker aan die de organisatie goed kent en vorm je een werk-

groep met vertegenwoordigers van verschillende afdelingen. Alle medewerkers vullen een digitale vragenlijst in. Afhankelijk van de grootte van je bedrijf neemt dit onderzoek vijf tot acht dagen in beslag. Met de consultants werk je vervolgens aan concrete verbetermaatregelen en monitor je de impact daarvan.

Inzicht en ondersteuning

Wil je medewerkers duurzaam inzetbaar houden en inspelen op de veranderende marktvraag? Dan is dit onderzoek een unieke kans. Als deelnemer krijg je niet alleen inzicht in de mate van flexpertise binnen jouw organisatie, maar ook bedrijfsspecifieke aanbevelingen om flexibeler en wendbaarder te worden. Daarnaast draag je bij aan waardevolle

inzichten voor de hele branche, want de belangrijkste uitkomsten en oplossingen delen we met de achterban. We zijn op naar zowel mkb-bedrijven als grote ondernemingen

Meld je aan voor deze pilot door een mail te sturen naar a.opstal@technieknederland.nl. Na je aanmelding neemt Metis Consultants contact met je op voor een intakegesprek om te bekijken of het traject past bij jouw organisatie.

Centraal Register Techniek telt 90.000 vakmensen

“CRT moet de DigiD van de branche worden”

Zes jaar na de start van het Centraal Register Techniek (CRT), is het zo’n beetje het BIG-register van de techniek geworden. Opgericht om voor de Gasketelwet aan te kunnen tonen dat je de juiste kennis en certificaten in huis hebt, groeide het uit tot een platform dat honderden erkenningen en certificeringen ontsluit. Directeur Marcel van Lieshout en voorzitter Remco van der Linden vertellen over de opmerkelijke ontwikkeling van het register.

Remco: ‘De wettelijke CO-certificering was de aanleiding om een register in het leven te roepen. Om de vakbekwaamheid en de kwaliteitsregelingen vast te kunnen leggen. Dat leidde tot een Stichting waarmee we de techniek en de samenwerking met de partners zijn gaan organiseren. Marcel van Lieshout werd directeur. Hij heeft het CRT tot grote hoogten weten te brengen.’

Marcel: ‘Niet alleen ik, dat hebben we samen gedaan. Er was een betrouwbare infrastructuur nodig om alle kwaliteitsdata in de branche uit te kunnen wisselen. Het begon met een register dat functioneert als een kluis, met een app om in die kluis te kijken. Maar we wilden meer dan goed en veilig opbergen; we wilden uitwisseling, interactie. Vooral daar hebben we stappen in ge-

zet. Met nieuwe mogelijkheden hebben we het register meer waarde gegeven. We kijken nu ook meer naar skills in plaats van alleen certificering.’

Remco: ‘Er staan nu ruim twintigduizend CO-vakmensen in het register, plus alle bedrijven die CO-gecertificeerd zijn. Maar er zijn ook andere kwaliteitsregelingen bij gekomen, waaronder voor energieprestatieadviseurs, voor F-gassen en alle Installatiecertificaten. Inmiddels staan er negentigduizend mensen geregistreerd die aantoonbaar vakbekwaam zijn en dertigduizend bedrijven. Stipel komt er binnenkort ook bij en we zijn in gesprek met SCIOS. Trots zijn we dat we ook alle officiële DUO- en VCA-diploma’s erin hebben staan. Dat toont dat ze ons vertrouwen en de meerwaarde inzien.’

Marcel: ‘Vakmensen en techniekbedrijven kijken in de registers, maar ook opdrachtgevers die willen weten wat bedrijven en mensen in hun mars hebben, net als de overheid, vanuit de rol van toezichthouder. Ons platform is inmiddels de norm in de sector. Doekle Terpstra zei onlangs dat we de potentie hebben om het BIG-register van de

technieksector te worden. Dat is een mooi compliment. Als enige sector naast de zorg hebben we een dergelijk register dat zo breed erkend wordt.’

Remco: ‘Nu we de onderliggende technologie voor betrouwbare data-uitwisseling op orde hebben, tonen ook andere partijen daar interesse in. Zo is het Nationaal Reparatoren Register gebouwd op de CRT-technologie, terwijl het een eigen interface en look & feel heeft. Het CRT is in feite een white label geworden waar ook derden gebruik van kunnen maken. Dat gaan we de komende tijd in meerdere sectoren uitrollen, zoals de bouw en de metaal. Hoe meer partijen er gebruik van maken, hoe beter betaalbaar het wordt voor iedereen.’

Remco: ‘De toekomst van het Centraal Register Techniek ligt enerzijds in aansluiting van meer kwaliteitsregelingen in de eigen branche en de bouw van registers voor andere sectoren. En aan de andere kant in het ontwikkelen van ondersteunende diensten voor werkgevers en medewerkers, gebaseerd op onze data. Zoals het delen van gegevens ter ondersteuning van het administratieve proces bij aanwilsbeleid. En het toegankelijk maken van de bronnen van vakbekwaamheid voor werkgevers.’

Marcel: ‘Daarnaast maken we het mogelijk om met het Vakpaspoort in te loggen op allerlei websites in de branche, zoals applicaties van Techniek Nederland. Het moet de DigiD van de branche worden; een gemeenschappelijke login voor de hele sector.’

— Links of de foto Marcel van Lieshout en rechts Remco van der Linden: We zijn trots op alle DUO- en VCA-diploma’s die in het register staan. Dat toont dat ze ons vertrouwen en de meerwaarde inzien.’

Tweede editie Techniek Inclusief Award: alle talent is welkom!

Na het succes van de eerste editie komt de Techniek Inclusief Award terug in 2026! We zetten opnieuw inspirerende voorbeelden van inclusie en diversiteit in de schijnwerpers. Want in onze branche is álle talent welkom!

Diversiteit en inclusie draait om waardering voor verschillen. Iedereen heeft unieke talenten, ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst, religie of seksuele geaardheid, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In een prettige, veilige werkomgeving moet iedereen zichzelf kunnen zijn.

Aanmelden tot 20 oktober

Heb jij een activiteit ontwikkeld om diversiteit te bevorderen? Is jouw aanpak vernieuwend, effectief én makkelijk over te dragen? Meld je dan aan voor de Techniek Inclusief Award 2026, een initiatief van Techniek Nederland, Wij Techniek en SER Diversiteit

in bedrijf (SER DiB). Laat zien hoe jouw bedrijf zich inzet voor een inclusieve werkomgeving en inspireer anderen! Aanmelden kan tot 20 oktober via aanmelden@techniekinclusiefaward.nl. De uitreiking vindt plaats in februari 2026, tijdens de VSK-beurs. Er zijn twee awards: voor grote bedrijven en mkb.

→ Kijk voor meer informatie op tnl.nu/VB-techniekinclusiefaward

UAV & UAV-GC herzien:

Nieuwe leergang voor succesvol projectmanagement

De Uniforme Administratieve Voorwaarden (UAV) zijn al jarenlang een vertrouwd uitgangspunt voor heldere afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer in de bouwsector. Om ook geïntegreerde samenwerkingsvormen goed vast te leggen, werd later de UAV-GC ontwikkeld. Beide sets voorwaarden zijn begin 2025 herzien. Om goed voorbereid te zijn op deze veranderingen en de impact op jouw werkwijze, organiseert Techniek Nederland een praktijkgerichte vijfdaagse leergang.

In deze leergang leer je alles over de UAV 2012 (die haar naam behoudt) en de UAV-GC 2025. Deskundigen uit het werkveld – zoals advocaten en aanbestedingsdeskundigen – nemen je mee in de wereld van bouwcontracten. Ze behandelen onderwerpen

als contractverplichtingen, kwaliteitsborging en aansprakelijkheid. Na afloop van de leergang weet je waar de risico's én kansen liggen binnen deze voorwaarden en hoe je die kunt benutten om jouw projecten succesvol af te ronden.

De Verdiepingsleergang UAV 2012 en UAV-GC is voor iedereen die betrokken is bij de voorbereiding of uitvoering van projecten met deze contractvormen. Denk aan projectleiders, calculators, projectmanagers en eindverantwoordelijken van bedrijven. Het programma bestaat uit vijf delen:

Dag/Deel 1 – Algemene inleiding

Je krijgt een duidelijk overzicht van de verschillende soorten bouwcontracten die je kunt tegenkomen, welke risico's er spelen bij het afsluiten van contracten en een eerste kennismaking met de UAV 2012 en UAV-GC 2025.

Dag/Deel 2 – Wijzigingen, verplichtingen van de opdrachtgever en opdrachtnemer

Wat zijn de rechten en plichten van beide partijen? Je leert onder andere over de waarschuwingsplicht en andere belangrijke verplichtingen.

Dag/Deel 3 – Planning en vertraging

Wat doe je bij uitloop? Je ontdekt hoe je moet omgang met termijnverlenging, vertragingsschade en de bijbehorende kostenvergoeding.

Dag/Deel 4 – Kwaliteitsborging

Je krijgt inzicht in de verschillende systemen van kwaliteitsborging en wat ze betekenen voor jouw projecten.

Dag/Deel 5 – Schade, aansprakelijkheid, geschillen

Hoe ga je om met gebreken, schade of geschillen? Deze dag staat in het teken van praktijkgerichte oplossingen bij aansprakelijkheidskwesties en geschillen.

→ Meer informatie:
Inschrijven voor de leergang doe je hier
tnl.nu/VB-verdiepingsleergang-uav-uav

Pilot robotisering bij mkb-installatiebedrijven

Dankzij de inspanningen van Techniek Nederland en andere brancheorganisaties steekt het Ministerie van Economische Zaken twee miljoen euro in onderzoek naar de inzet van technologie en robotisering om fysiek werk bij technische mkb-bedrijven te verlichten. We zijn op zoek naar installatiebedrijven die willen deelnemen aan dit onderzoek.

Het onderzoek, genaamd 'Shaping the future of physical work', richt zich op bedrijven die veel handmatig werk uitvoeren en kampen met personeelstekorten. Het doel is om knelpunten in kaart te brengen en oplossingen te vinden voor zware, repetitieve taken door deze te automatiseren of door robots te laten uitvoeren. Zo kunnen bedrijven meer werk verzetten met minder mensen en medewerkers gezond en gemotiveerd aan het werk houden.

Deelnemers gezocht

Heb jij een bedrijf van twintig tot tachtig medewerkers en wil je bijdragen aan duurzame oplossingen?

Meld je dan aan voor het onderzoek. Je kunt op twee manieren deelnemen:

- **Actief deelnemen:** maximaal zes bedrijven krijgen bezoek van experts van TU Delft, Robohouse en TNO. Zij analyseren samen met jou welke taken efficiënter kunnen door automatisering of robotisering. Ervaring met technologie is hiervoor niet nodig.
- **Passief meekijken:** je volgt de ervaringen van actieve deelnemers en krijgt toegang tot de nieuwste inzichten en oplossingen.

Let op: aanmelding als deelnemer is geen garantie dat je ook daadwerkelijk kan meedoen. De onderzoekers selecteren bedrijven op basis van specifieke voorwaarden. Interesse? Meld je aan via t.heemsker@technieknederland.nl

De resultaten van het onderzoek moeten leiden tot praktische oplossingen voor de installatiebranche, zodat bedrijven productiever worden en medewerkers prettiger kunnen werken.

Markt doet pas op de plaats

De markt doet een pas op de plaats, ingegeven door onrust en getemperde duurzaamheidsambities. Dat is de algemene conclusie van het rapport ‘Economische vooruitzichten 2026 en verder’ dat in juni verscheen. Het jaarlijkse kompas van de branche is gemaakt door Bouwkennis, in opdracht van Techniek Nederland.

Hoe ontwikkelt de markt zich de komende twee jaren? Wat zijn de verwachtingen voor elektro, klimaat en sanitair en waar moet ik de komende jaren rekening mee houden? Je leest het allemaal in het nieuwe rapport. Marc van Wijk van Bouwkennis: ‘Na jaren van grote pieken en dalen, zien we nu een vrij vlakke, gematigde ontwikkeling. Dat is niet vreemd. Geopolitieke onrust zet de beschikbaarheid en prijzen van veel materialen onder druk. De politieke koers in Europa en in eigen land brengt onzekerheid met zich mee over de inzet op verduurzaming. Zowel bij klanten als bij ondernemers. Het consumenten- en producentenvertrouwen blijft laag. Onzekerheid is helaas een slechte voedingsbodem voor groei.’

Segmenten

Ook ziet Van Wijk een verschuiving in de markt als het gaat om segmenten. ‘Omdat de bouw de komende jaren focust op andere types gebouwen - plat gezegd van ziekenhuizen naar loodsen – verandert ook het aandeel van de

techniek. Sanitair en klimaat doen een stap terug.’ De resultaten in het rapport zijn lastiger te interpreteren onder de huidige omstandigheden, geeft de onderzoeker toe. ‘We werken met harde data en met sentiment. Bij het sentiment speelt angst door onzekerheid een grote rol. En data zijn ook veranderlijk, want bijvoorbeeld de spelregels in de wereldhandel veranderen met de dag. En daarmee ook de data die we daarop baseren.’

Meer informatie

Download het rapport via tnl.nu/VB-branchecijfers-25. Tijdens een webinar op 24 juni gaven professionals en onderzoekers de achtergronden bij de cijfers en trends en inspireerden we je met voorbeelden voor het gebruik van het rapport. Heb je het webinar gemist, dan kun je die ook op deze pagina terugkijken.

Campagne vol werkgeluk raakt opnieuw de juiste snaar

Met billboardimpact, bioscoopreclames en een aanhoudende socialmediastrategie trekt Techniek Nederland sinds 2023 alles uit de kast om nieuw talent te verleiden. Nu is fase drie van jekuntzoveelmeerindetechniek.nl gestart – en die mag er zijn.

Na de succesvolle eerste en tweede campagnegolven in 2023 en 2024, ligt de focus nu op échte mensen. Geen acteurs, maar vakmannen en -vrouwen die hun werk met trots en plezier doen. De korte video's – te zien op de campagnewebsite onder de noemer Droomjobs – laten zien hoe veelzijdig, zinvol en verrassend een loopbaan in de installatietechniek kan zijn.

Test jouw werkgeluk

Sinds de lancering van fase drie is er een nieuwe publieksfavoriet bijgekomen: de Werkgeluktest. Deze scoort inmiddels net zoveel afgeronde invullingen als de populaire Geschikt/Ongeschikt-test. Samen zijn ze goed voor bijna zeventigduizend ingevulde tests. Bezoekers blijven gemiddeld meer dan vier minuten op de site, waar ze kennismaken met 77 beroepen in de techniek.

Overall zichtbaar

De campagne is zichtbaar op meer dan tachtig billboards, draait in zevenhonderd bioscopen, klinkt op radiozenders als Qmusic, 538 en Veronica en wordt online krachtig ondersteund met socialmediacampagnes en website-takeovers. Moving billboards volgen in juli.

Werkgeluk is geen hype

‘Techniek is meer dan werk: het is bijdragen aan de samenleving, met je handen én je hoofd,’ zegt Mark Harbers, voorzitter van Techniek Nederland en voormalig minister van Infrastructuur en Waterstaat. ‘Deze campagne laat dat haarscherp zien. We bouwen aan trots, aan zichtbaarheid en aan toekomst. Want werkgeluk is niet zomaar een trend – het is wat mensen echt beweegt.’

— Onze commercial was de afgelopen periode op het grote doek te bewonderen.

Colofon

De Verbinding is het ledenmagazine van Techniek Nederland dat vier keer per jaar verschijnt.

Oplage	6.000	
Druk	Drukkerij Zoeterhage, Zoetermeer	Techniek Nederland
Ontwerp	Lava, Amsterdam	Korenmolenvaan 4
Vormgeving	Mariska van der Tas	3447 GG Woerden
Hoofdredactie	Frank van Eijk-Willemsse	T 088 543 26 50
Eindredactie	Annette Scholtes, Ard Tuijp	W technieknederland.nl
Tekst	Stijlmeesters/Astrid Zoumpoulis,	E info@technieknederland.nl
Beeldredactie	Linda Kindt	
Productie	Techniek Nederland	©2025 Techniek Nederland.

Meelezen?

De Verbinding wordt ook verspreid onder medewerkers van onze leden. Hebben we iemand gemist die ook wil meelezen?

Stuur dan een e-mail naar ledenservice@technieknederland.nl en vermeld voor- en achternaam, functie en adresgegevens en voortaan leest hij of zij ook mee.

Medewerkers afmelden? Stuur dan ook een e-mail naar de afdeling Ledenservice.

Fenix verrijst: Historische havenloods wordt modern migratiemuseum

Op 16 mei 2025 opende in hartje Rotterdam Fenix: een museum en culturele hotspot die migratieverhalen tot leven brengt. MAD Architects gaf de Fenixloods II een futuristische toevoeging met behoud van het industriële karakter. Totaalinstallateur Bosman was verantwoordelijk voor de realisatie van de leidingen en vloergoten tot het luchtbehandelingssysteem en de vloerverwarming. Zij startte in 2018 met Dura Vermeer Bouw Heyma het ontwerptraject, dat leidde tot een basisontwerp voor de water-, elektra-, verwarmings- en verlichtingsinstallaties. Zo wordt het pand ondersteund door een WKO-systeem voor verwarming en koeling. Coneco verzorgde de regeltechniek, inclusief aansturing van luchtbehandeling, verwarming en koeling, en meet- en regeltechnische bekabeling. De installaties zijn ingepast in het authentieke karakter van het gebouw. De grote eyecatcher is de Tornado, een adembenemende trap en kunstwerk in één, die bezoekers naar een uitzichtplatform op 24 meter hoogte brengt.

